

Kalkningens framtid och förvaltning

18 oktober 2024

Erik Boström

Havs
och Vatten
myndigheten

Havs och Vatten myndigheten

Regeringsuppdrag: Uppdrag att vidareutveckla åtgärdssamordning för avrinningsområden

- » Nytt regeringsuppdrag 2024
- » Havs- och vattenmyndigheten ska vidareutveckla samordningen av vattenfrågor mellan olika aktörer och förordningar för att underlätta och koordinera åtgärdsarbetet i kust- och avrinningsområden. Havs- och vattenmyndigheten ska följa upp och utvärdera arbetet. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) årligen senast den 31 december med slutredovisning 2026

Uppdrag att vidareutveckla åtgärdssamordning för avrinningsområden - mål

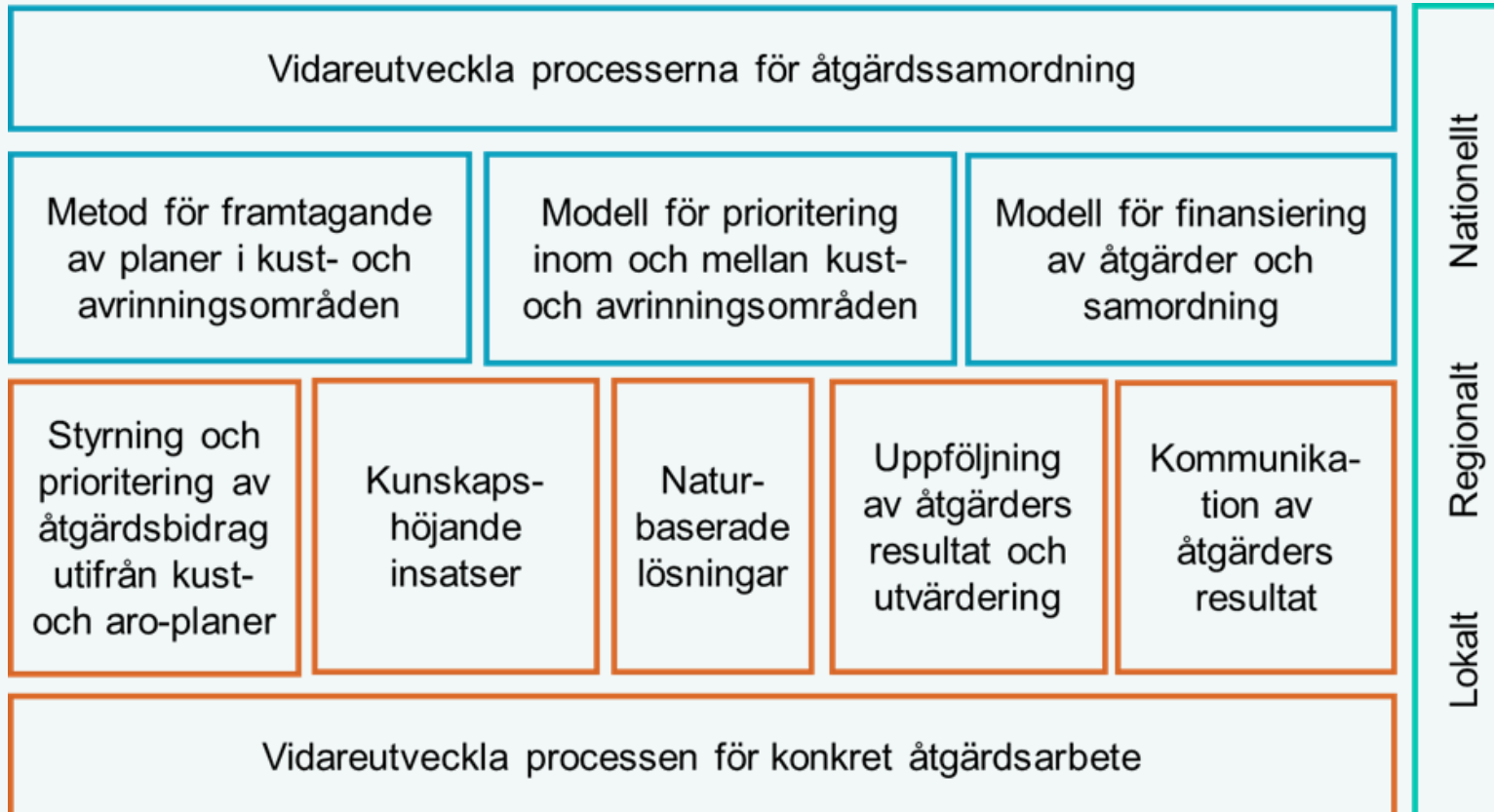
- » Det övergripande målet för regeringsuppdraget är att utveckla arbetssättet (både internt och externt) för att samordna, effektivisera och öka takten i det fysiska åtgärdsarbetet för att uppnå en förbättrad havs- och vattenmiljö genom att:
- » utgå från kust- och avrinningsområden
- » utveckla samordningen av olika aktörer som planerar, finansierar och genomför åtgärder i kust- och avrinningsområden
- » utveckla åtgärdssamordning utifrån olika krav i lagstiftningen
- » En målsättning är också att synliggöra effekter av åtgärder. De berörda aktörerna är bland annat nationella myndigheter, länsstyrelser, kommuner, intresseorganisationer och vattenråd
- » Inspiration – Integrated Water Resource Management (IWRM) <https://iwrmaactionhub.org/>

Regeringsuppdrag att samordna restaurering

Havs- och vattenmyndigheten fick inför 2024 ett regeringsuppdrag att stärka arbetet med akvatisk restaurering vilket hade följande formulering:

- » *Havs- och vattenmyndigheten ska stärka arbetet med akvatisk restaurering och naturbaserade lösningar i syfte att upprätthålla och återskapa viktiga livsmiljöer, stärka fiskbestånd och bidra till biologisk mångfald.*
- » *Restaureringen ska bidra till att nå bland annat målen i relevanta EU-direktiv och därmed omfatta både marin och limnisk miljö, exempelvis restaurering av ålgräsängar och återskapandet av strömmande vatten och fiskvandringssvägar. Restaureringen ska inte medföra några negativa konsekvenser för elsystemet.*

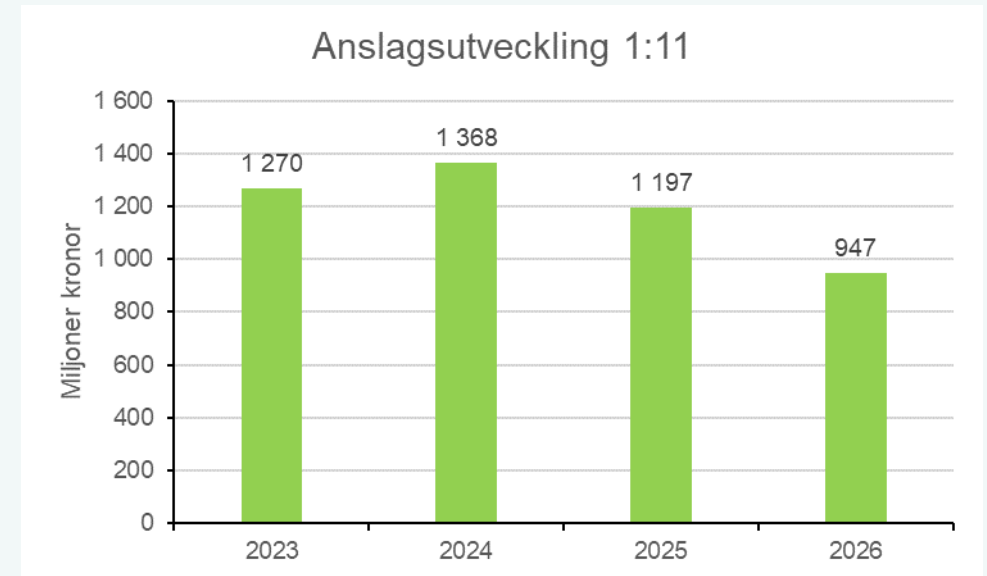
Regeringsuppdrag

Figur 1: Schematisk bild över arbetspaketen i både RU åtgärdssamordning (blå rutor) och RU Restaurering (röda rutor).

Anslaget 1:11

- Ökade från 1270 mnkr till 1368 mnkr från 2023 till 2024
- Minskar till 1197 mnkr 2025 (12,5 %)
- Minskar till 947 mnkr 2026 (31 %)
- Nivån för kalkningen 2025 är ännu oklar

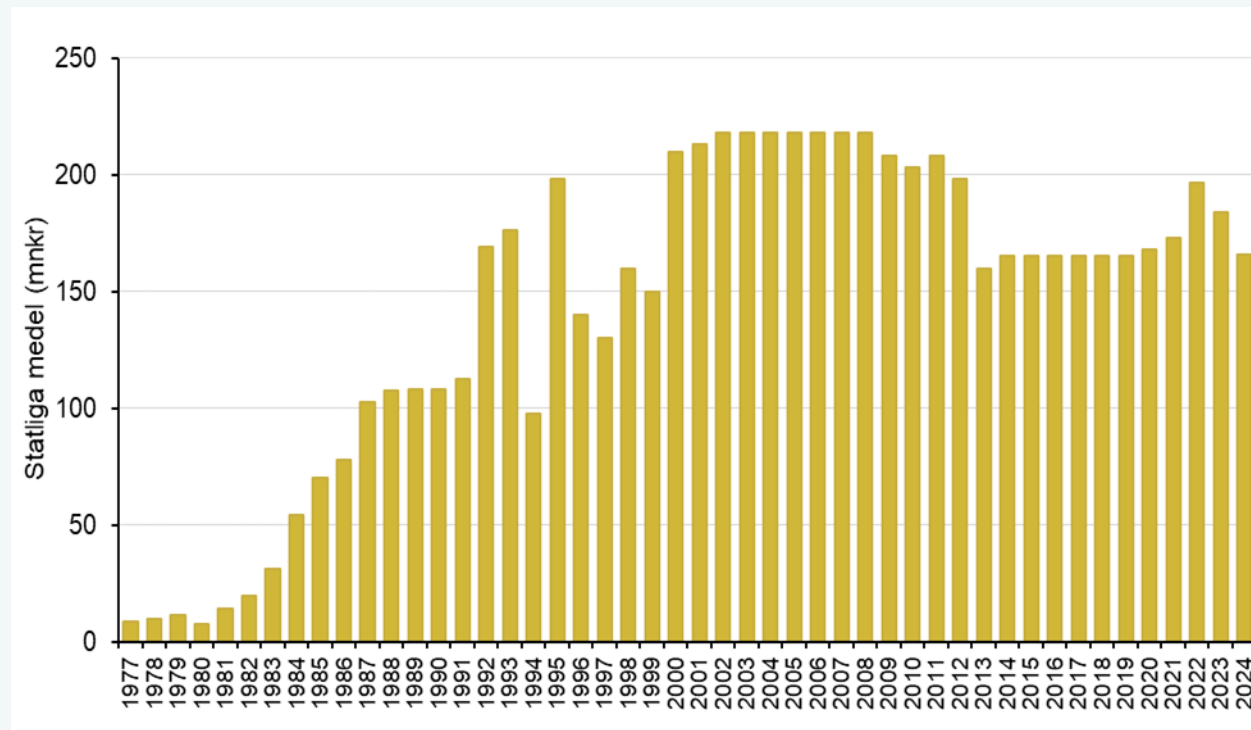

Ekonomiska förutsättningar inför 2025

- » Inga kända satsningar på kalkning i budgetpropositionen
- » Stor osäkerhet om situationen i Gåsgruvan, SMA Mineral har sökt nytt utökat tillstånd för brytningen av kalk i Gåsgruvan men fått nej hos MMD. Ingen kalk får brytas tills vidare
- » Ca 40 % av all sjökalk som används i Sverige kommer från Gåsgruvan
- » Ärendet är överklagat av SMA och har fått prövningstillstånd hos MÖD
- » Kalk köps in från andra gruvor tills vidare dyrare priser pga ökade transportkostnader

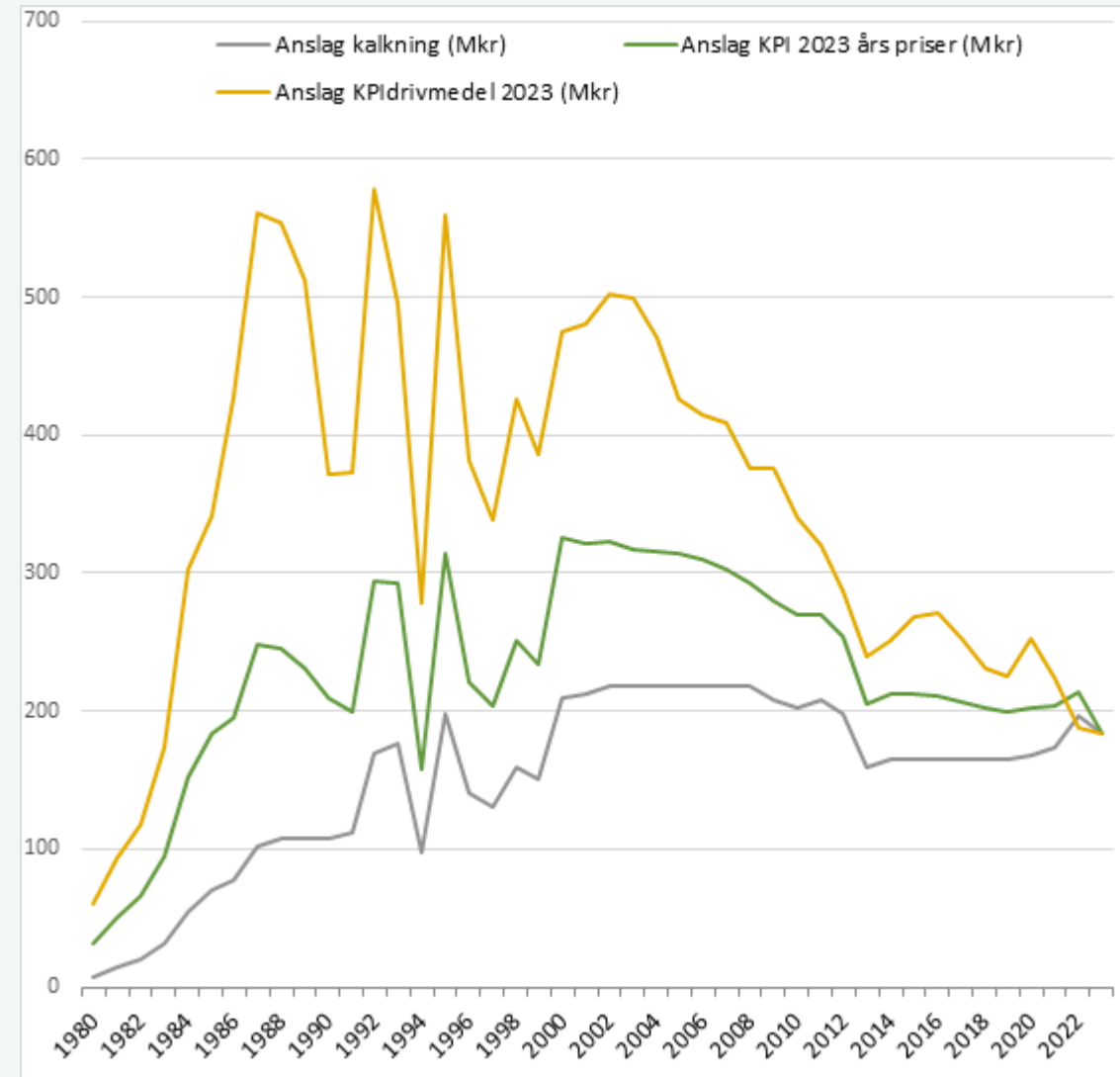
Tilldelade medel till kalkning

- 165 mnkr enligt nuvarande nyckel 2014
- Ökning till 172 mnkr 2022 och 2023, behovsprövning
- Minskning till 160 mnkr 2024, osthyvel

Tilldelade medel till kalkning inflationsjusterat

- Dagens nivå motsvarar 1984 års tilldelning

Behövs kalkningen?

- Fler kalkade sjöar ej försurade än försurade enligt Naturvårdsverket
- 75% av målvattendragen ej försurade enligt förslag till bedömningsgrunder

Landsdel	Klassas som opåverkade	Ej försurad, men kalkad	Försurad och kalkad	Försurad, ej kalkad
Norrlands inland	97	1,1	0,0	1,4
Norrlands kustland	88	7,7	0,4	4,1
Östra och mellersta Sverige	90	2,1	1,1	6,4
Sydvästra Sverige	49	13	17	22
Hela Sverige	88	3,5	2,7	5,4

Metod	% försurat
HVMFS	48
HVMFS rev pH	33
HVMFS rev pH, regression	35
Nordiskt system	25

Kalkning och arts- och habitatdirektivet

- Enligt art- och habitatdirektivet ska EU:s medlemsländer vidta åtgärder för att bibehålla eller återställa naturliga livsmiljöer och bevara vilda arter inom EU. Medlemsländerna ska säkerställa att utpekade livsmiljöer och arter bibehåller eller återställs till gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning inom sitt naturliga utbredningsområde.
- De arter som finns angivna i direktivet är listade i tre kategorier och förtecknas i direktivets bilagor. Arter vars livsmiljöer ska skyddas inom Natura 2000-områden (bilaga 2), arter som kräver ett mer omfattande och strikt skydd (bilaga 4) samt arter som kan behöva särskilda förvaltningsåtgärder till följd av insamling eller annan exploatering (bilaga 5).

Kalkning och arts- och habitatdirektivet

- Fiskarterna asp, nissöga, havsnejonöga, bäcknejonöga samt stensimpa och lax är listade i bilaga 2. Dessutom exempelvis flodpärlmussla och tjockskalig målarmussla. Asp, lax och flodpärlmussla är även upptagna i bilaga 5, där även flodkräfta ingår. Direktivet innebär att medlemsländerna ska vidta åtgärder för att förbättra arternas bevarandestatus då denna inte är gynnsam
- Ny restaureringslag kan innebära att skyddet är mer omfattande än vad som anges i AHD

**Havs
och Vatten
myndigheten**

**Havs
och Vatten
myndigheten**

